

KM 05/17 Revisjon av dåpsliturgi

Kommentarer fra kirkemøtekomité A

Komitéen takker for det solide forarbeid som har vært nedlagt i denne prosessen, da dåpsliturgien er et helt sentralt element i luthersk kirkeliv. Dåpen representerer en bred kontaktflate mellom kirken og folket. Den er ett av vår kirkes sakramenter og uttrykker grunnleggende elementer i vår kristne tro.

Forslaget til revidert dåpsliturgi har vært sendt på høring til i alt 102 høringsinstanser. Menigheter fra alle bispedømmer er blitt godt representert i denne prosessen. I høringen om revidert dåpsliturgi gav mange høringsinstanser uttrykk for at høringsforslaget svarte godt til kritikken som har vært rettet mot dåpsliturgien fra 2011. Liturgien har mer flyt, regien er strammere, gjentakelsene er færre og bønnespråket er bedre. Komitéen legger i hovedsak den tidligere saksorienteringen til grunn og understreker at det har vært en grundig og lang prosess. Komiteen har derfor generelt vært restriktiv med å foreslå endringer.

I noen spørsmål er komitéen delt. Det føres derfor opp to mindretallsforslag. Flertallets syn kommer til syne i det fremlagte Forslag til vedtak.

Komitéen vil i det følgende ta for seg de elementer som har vært diskutert og bemerke:

1. Komitéen drøftet mottakelseshilsenen «I Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn.» Komitéen drøftet hvorvidt det skal være anledning til å bruke den utvidede treenighetshilsen med «vår skaper, frigjører og livgiver» som tillegg til treenighetshilsenen. Dåpen i treenighetens navn er et godt og felleskirkelig liturgisk språk. Et knapt flertall ønsker den utvidede hilsen inn som en kan- mulighet, men ønsker ikke å gi anledning til dette under selve overøsing.
2. Komitéen drøftet lesningen fra Joh 3,16 og er delt i spørsmålet om hvorvidt denne skal tas ut, være et fast ledd, eller et kan-ledd. Komitéen har hatt en avstemming, som viser 12 stemmer for å ha det som et kan-ledd, slik som i forslaget fra KR, og 8 stemmer for et skal-ledd. Som høringsinstansene har bemerket, oppfattes denne teksten på ulikt vis. Ordene om fortapelse kan skape misforståelser om hvorvidt udøpte barn går fortapt, noe som ikke er kirkens lære. Fortapelsens mulighet følges ikke opp videre i liturgien. Denne teksten har heller ikke særlig lang tradisjon i dåpsliturgien i vår kirke, men kom inn i 1981. Teksten bærer i seg en negasjon med «ikke skal gå fortapt» og kan derfor oppleves krevende som liturgisk ledd. Samtidig er teksten en av de få bibeltekster som fremdeles er allment kjent, som «Den lille Bibel», som mange kan kjenne igjen. Bibelverset bærer en håps- og evighetsdimensjon og setter dåpen inn i en frelseshistorisk sammenheng.
3. Komitéen drøftet hvorvidt Markus 10 (Jesus og barna) og de alternative tekstene skal beholdes i innledningsdelen slik det er i den gjeldende 2011- liturgien, eller flyttes tilbake til

tidligere plassering, jfr høringsforslaget. Dagens liturgi fra 2011 har Markus 10 som lesning etter en forholdsvis innholdstung innledning. I høringsforslaget er innledningen kortere.

Mark 10 kan oppfattes som en dåpstekst, eller kun som en åpen invitasjon fra Jesus til barna. Komitéen har brukt mye tid på å diskutere dette, og flertallet ønsker å ha denne teksten som en dåpstekst i innledningsdelen. Ved avstemming ønsker 12 personer å lese teksten i innledningsdelen, og 6 stemmer for å lese den etter dåpsbefalingen.

Ønsket om å ha Markusteksten i innledningen, er begrunnet ved at den styrker mottakelsen med en tydelig evangelietekst og gir en god sammenheng mellom innbæringen, innledningsordene, evt ved den følgende lesning av Joh 3,16 og takkebønnen for barna.

Mindretallet, som ønsker Markusteksten der høringsforslaget plasserer den, etter Matteus 28, legger vekt på at den da vil fremstå tydeligere som en dåpstekst, og at innledningsdelen ikke vil veksle mellom skapelses- og frelsesaspektet.

Komitéen vil peke på muligheten av å innlede Mark 10 med følgende ord: «Hør hvor vennlig Jesus tar imot barna og åpner Guds rike for dem». Slik liturgien er nå, gjentas 'La oss...' seks ganger. En endring av dette svarer på ønsket fra høringsinstansene om færre liturgiske gjentakelser.

Dersom Markusteksten flyttes, må de ulike ingressene i de alternative tekstene tilpasses den nye plasseringen. Titusteksten og Rom. 6 kan begge innledes med ordene: «Hør hva apostelen Paulus sier om dåpen.» I Rom. 6 kan åpningsordet 'Eller' med fordel tas ut. Innledningsordene bør da også endres, så det ikke blir repetisjon av ordene 'tar imot oss'. Komitéen foreslår følgende endring i 2. setning i innledningen: «I dåpen forenes vi med den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus.»

4. Takkebønnen for barna er som følger i forslaget: «Evige Gud, du som gir liv til alt som lever og har skapt oss i ditt bilde: Vi takker deg for NN/NN. Hun/Han/De er dyrebar(e) i dine øyne. Omslutt henne/ham/dem med din kjærlighet og gi henne/ham/dem et hjem i din kirke. Amen.
Komitéen anbefaler at samme formulering benyttes i takkebønnen, uavhengig av alder. Komitéen anser det ikke nødvendig å ha egen formulering ved dåp av større barn eller voksne. Ved å ta bort ordene 'som i dag skal bli døpt' i det nåværende alternative forslag for dåp av større barn og voksne, blir bønnene identiske.
5. Dersom dåpsbefalingen i Matt 28 blir stående som eneste lesning under punkt 3, får den en tydeligere karakter som fundamentalord for dåpen der den allerede er plassert, etter salmen og før fadderansvaret og trosbekjennelsen. Komitéen anbefaler at overskriften endres til *Dåpsbefalingen*. Ordet 'befaling' benyttes også i innledningen til skriftlesningen. Rubrikken under justeres til at det blir én tekstlesning.
6. Etter korstegningen ønsker komitéen å få tilbake det tidligere: «Jeg tegner deg med det hellige korsets tegn til vitnesbyrd om at du skal tilhøre den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus og tro på ham». Språklig blir dette bedre, og komitéen mener at dette er den beste løsning for å ivareta sammenhengen mellom dåp og tro.
7. Komitéen støtter forslaget til at presentasjonen av barna beholdes som et skal-ledd. Det er valgfritt om man vender eller løfter barnet mot menigheten. Ordene: «Guds barn, døpt inn i vår menighet og Kristi verdensvide kirke» er gode velkomstord for den dømte og har samtidig en teologisk og økumenisk tyngde.

8. Komitéen diskuterte hvorvidt lystenning bør endres til et obligatorisk ledd . Et flertall på 18 anbefaler at dette beholdes som et kan-ledd, mens et mindretall på 2 ønsker det som et skal-ledd.
Ved rubrikkene til lystenningen mener komitéen det er tilstrekkelig å anbefale at lysene settes i en lysholder. Siste del av setningen, at lysene skal brenne til gudstjenesten er ferdig, utelates.
9. Til punkt 7. Bønn og lovprisning, anbefaler komitéen å stryke 'i medgang og motgang' i bønn A. Ved bønn C anbefaler komitéen å ta ut rubrikanvisningen. Alle bønnene passer like godt til alle aldersgrupper.- Det tilføyes en rubrikk til disse bønnene som åpner for at bønnene (A, B eller C) leses her, eller under menighetens forbønn.

Kirkemøtets vedtak

1. Ordning for dåp i hovedgudstjenesten i begge målformer godkjennes med følgende endringer og erstatter ordningen for dåp i hovedgudstjenesten fra 2011.
2. Under pkt 1. Mottakelse til dåp er det anledning til å bruke den utvidede treenighetshilsen med «Vår skaper, frigjører og livgiver» som tillegg til treenighetshilsenen i «Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn».
3. Mark 10 om Jesus og barna beholdes i innledningsdelen, slik det er i den gjeldende 2011 – liturgien.
4. Mark. 10 innledes med følgende ord: *Hør* hvor vennlig...
5. Tilsvarende innledning (hør) brukes i de øvrige lesetekster.
6. Det brukes samme formulering i takkebønnen uavhengig av alder.
7. Pkt. 3 Skriftlesning endres til *Dåpsbefalingen*.
8. Etter korstegningen sies: «Jeg tegner deg med det hellige korsets tegn til vitnesbyrd om at du skal tilhøre den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus og tro på ham».
9. Rubrikken til lystenningen endres til: «Lysene settes i en lysholder».
10. I pkt 7 – bønn A strykes «i medgang og motgang».
11. I pkt 7 – bønn C tas rubrikanvisningen bort.
12. Bønn(ene) i pkt 7 (A, B eller C) leses her, eller under menighetens forbønn
13. Det fremlagte forslag gjelder også for Ordning for dåp i egen gudstjeneste fra 2011 og erstatter denne i leddene 5-6 og 11-16.
14. Liturgiene tas i bruk i menighetene senest innen 1. september 2017.
15. Kirkemøtet ber om at det igangsettes en prosess med å oversette liturgiene til de samiske språk og til tegnspråk.

1 Mottakelse til dåp

L | I Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn.

Alternativt kan benyttes:

L | I Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn: Vår skaper, frigjører og livgiver.

L | Ved dåp av barn:

Med takk og glede bringer vi i dag *dette barnet/disse barna* til Gud i den hellige dåp. I dåpen tar Gud imot oss og forener oss med den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus.

Ved dåp av større barn, unge eller voksne:

L | Med takk og glede bringer vi i dag *NN/dere* til Gud i den hellige dåp. I dåpen tar Gud imot oss og forener oss med den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus.

Følgende skriftord kan leses:

L | For så høyt har Gud elsket verden at han gav sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv. [Joh 3,16](#)

Følgende tekst leses:**L |** Hør hvor vennlig Jesus tar imot barna og åpner Guds rike for dem:

ML/L | De bar små barn til Jesus for at han skulle røre ved dem, men disiplene viste dem bort. Da Jesus så det, ble han sint og sa til dem: «La de små barna komme til meg, og hindre dem ikke! For Guds rike tilhører slike som dem. Sannelig, jeg sier dere: Den som ikke tar imot Guds rike slik som et lite barn, skal ikke komme inn i det.» Og han tok dem inn til seg, la hendene på dem og velsignet dem. [Mark 10,13–16](#)

Ved dåp av større barn, unge eller voksne kan denne teksten erstattes med

L | Hør hva apostelen Paulus sier om dåpen:

ML/L | Det ble åpenbart hvor god vår Gud og frelser er, og at han elsker menneskene: Han frelste oss, ikke på grunn av våre rettferdige gjerninger, men fordi han er barmhjertig. Han frelste oss ved badet som gjenføder og fornyer ved Den hellige ånd, som han så rikelig har øst ut over oss ved Jesus Kristus, vår frelser, så vi skulle bli rettferdige ved hans nåde og bli arvinger til det evige liv, som er vårt håp. [Tit 3,4–7](#)

Eller

L | Jesus sier at vi blir født på ny i dåpen:

ML/L | Det var en mann som het Nikodemus. Han var fariseer og en av jødernes rådsherrer. Han kom til Jesus om natten og sa: «Rabbi, vi vet at du er en lærer som er kommet fra Gud. For ingen kan gjøre de tegnene du gjør, uten at Gud er med ham.» Jesus svarte: «Sannelig, sannelig, jeg sier deg: Den som ikke blir født på ny, kan ikke se Guds rike.» «Hvordan kan en som er gammel, bli født?» sa Nikodemus. «Kan noen komme inn i mors liv igjen og bli født for andre gang?» Jesus svarte: «Sannelig, sannelig, jeg sier deg: Den som ikke blir født av vann og Ånd, kan ikke komme inn i Guds rike.» **Joh 3,1–5**

Eller

L | Hør hva apostelen Paulus sier om dåpen:

ML/L | Vet dere ikke at alle vi som ble døpt til Kristus Jesus, ble døpt til hans død? Vi ble begravet med ham da vi ble døpt med denne dåpen til døden. Og som Kristus ble reist opp fra de døde ved sin Fars herlighet, skal også vi vandre i et nytt liv. Har vi vokst sammen med Kristus i en død som er lik hans, skal vi være ett med ham i en oppstandelse som er lik hans. Vi vet at vårt gamle menneske ble korsfestet med ham, for at den kroppen som er underlagt synden, skulle tilintetgjøres, og vi ikke lenger være slaver under synden. For den som er død, er befridd fra synden. Er vi døde med Kristus, tror vi at vi også skal leve med ham. **Rom 6,3 - 8**

L: La oss takke og be:

L/ML: Evige Gud, du som gir liv til alt som lever og har skapt oss i ditt bilde:

Vi takker deg for *NN/NN*. *Hun/Han/De* er dyrebar(e) i dine øyne. Omslutt *henne/ham/dem* med din kjærlighet og gi *henne/ham/dem* et hjem i din kirke. Amen.

Her, eller før den avsluttende lovprisningen (1 Pet 1,3), kan presten si noe kortfattet om den aktuelle dåpshandlingen.

2 Dâpssalme

En dâpssalme synges enten her, før 1 Mottakelse til dâp, før 4 Fadderansvaret eller som avslutning på dâpshandlingen. Dâpssalmen kan deles opp og synges på flere av disse stedene i dâpsliturgien. Det kan også fremføres korsang, solosang eller instrumentalmusikk på ett av disse stedene.

3 Dåpsbefalingen

Teksten kan gjerne leses av en i dåpsfølget eller en annen medliturg.

L | La oss høre Jesu ord og befaling om den hellige dåp:

ML/L | Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler: Døp dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende. **Matt 28, 18-20**

4 Fadderansvaret

Ved dåp av barn:

L | Vil foreldre og faddere reise seg.

Dere skal være vitner om at *barnet/barna* er døpt med den kristne dåp.

Sammen med vår menighet og hele kirken får dere del i et hellig ansvar: å vise omsorg for *henne/ham/dem*, be for *henne/ham/dem*, lære *henne/ham/dem* selv å be og hjelpe *henne/ham/dem* til å bruke Guds ord og delta i den hellige nattverd, så *hun/han/de* kan leve og vokse i den kristne tro.

Foreldre og faddere blir stående.

Ved dåp av større barn, unge eller voksne:

L | Vil (foreldre og) faddere reise seg.

Dere skal være vitner om at *NN/NN* er døpt med den kristne dåp.

Sammen med vår menighet og hele kirken får dere del i et hellig ansvar: å vise omsorg for *henne/ham/dem*, be for *henne/ham/dem* og hjelpe *henne/ham/dem* til å bruke Guds ord og delta i den hellige nattverd, så *hun/han/de* kan leve og vokse i den kristne tro.

Foreldre og faddere blir stående.

5 Forsakelsen og troen

Ved dåp av barn:

L | La oss sammen bekjenne forsakelsen og troen som vi døpes til.

Alle reiser seg.

Ved dåp av større barn, unge eller voksne:

L | Vil du sammen med denne menigheten bekjenne forsakelsen og troen som vi døpes til?

Dåpskandidaten | **Ja.**

Dåpskandidaten kan om nødvendig bekrefte sitt ja, her og ved dåpshandlingen, på andre måter enn med verbalt språk.

De som selv kan svare på spørsmålet, spørres først. Når alle har svart, sier liturgen:

L | La oss sammen bekjenne forsakelsen og troen.

Alle reiser seg.

A | **Jeg forsaker djevelen og alle hans gjerninger og alt hans vesen.**

**Jeg tror på Gud Fader, den allmektige,
himmelens og jordens skaper.**

**Jeg tror på Jesus Kristus,
Guds enbårne Sønn, vår Herre,
som ble unnfanget ved Den hellige ånd,**

**født av jomfru Maria,
pint under Pontius Pilatus,
korsfestet, død og begravet,
før ned til dødsriket,
stod opp fra de døde tredje dag,**

**før opp til himmelen,
sitter ved Guds, den allmektige Faders høyre hånd,
skal derfra komme igjen
for å dømme levende og døde.**

**Jeg tror på Den hellige ånd,
en hellig, allmenn kirke,
de helliges samfunn,
syndenes forlatelse,
legemets oppstandelse
og det evige liv.**

Amen. Den apostoliske trosbekjennelse

6 Dåpshandlingen

Vannet helles i døpefonten.

L | Barmhjertige Gud, vi takker deg for at dåpens vann ved ditt ord er en nådens kilde, der du tilgir oss vår synd, frelser oss fra dødens makt og gir oss løfte om det evige liv. Send din Ånd så *hun/han/de* som døpes reises opp til

det nye livet med Jesus Kristus, vår Herre.

Mellom hver dåp kan det synges et vers fra en egnet salme.

Dåpsfølget går fram til døpefonten.

Ved dåp av barn:

L | Hva heter barnet?

Den som bærer barnet, sier barnets fornavn.

L | Vil dere at *NN* skal døpes til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og oppdras til et liv i den kristne forsakelse og tro?

Den som bærer barnet, foreldre/foresatte og faddere, svarer:

Ja.

Ved dåp av større barn, unge eller voksne:

L | Hva heter du?

Den som skal døpes, svarer selv ved å si fornavnet sitt. Om nødvendig kan en annen si navnet.

L | *NN*, vil du bli døpt til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og leve i den kristne forsakelse og tro?

Den som skal døpes, svarer:

Ja.

Liturgen ber bønnen før og etter korstegningen med åpen håndflate, vendt mot barnets/dåpskandidatens ansikt.

L | Gud bevare din utgang og din inngang fra nå og til evig tid.

Jeg tegner deg med det hellige korsets tegn ✠ til vitnesbyrd om at du skal tilhøre den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus og tro på ham.

L | *NN*, etter vår Herre Jesu Kristi ord og befaling døper jeg deg til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn.

Mens dette sies, øser liturgen med hånden rikelig med vann over hodet til den som døpes, tre ganger.

Liturgen legger, gjerne sammen med fadderne, hånden på den døptes hode og sier:

L | Den allmektige Gud har i dåpen gitt deg sin hellige Ånd, født deg på ny og tatt deg inn i sin troende menighet. Gud styrke deg med sin nåde til det evige liv.

Fred være med deg.

Barnet vendes mot menigheten eller løftes opp. Ved dåp av større barn, unge eller voksne kan disse vende seg mot menigheten. Følgende ord sies:

L | Dette er *NN* (fornavn), Guds barn, døpt inn i vår menighet og Kristi verdensvide kirke.

Etter hver dåp og presentasjon kan det tennes et lys. Liturgen kan si:

L | Et lys er tent for NN.

Lysene settes i en lysholder.

Når alle dåpslysene er tent, sier liturgen:

L | Jesus sier: «Jeg er verdens lys. Den som følger meg, skal ikke vandre i mørket, men ha livets lys.» Joh 8,12

Lystenning kan skje her eller under forbønnen (pkt 17) i gudstjenesten.

7 Bønn og lovprisning

L | La oss takke og be.

Bønnen kan leses her eller under menighetens forbønn.

Enten A

ML/L | Trofaste Gud,
vi takker deg for dåpen,
der du tar imot oss og kaller oss ved navn.
Vi ber for *NN/barna/dem* som er døpt i dag.
Vær med *henne/ham/dem* gjennom livet
og bevar *henne/ham/dem* i dåpens nåde.
Styrk foreldre og faddere i deres oppgave.
Gud, hør vår bønn.

Eller B

ML/L | Trofaste Gud,
vi takker deg for dåpen,
der du tar oss inn i din kirke.
Vi ber for *NN/barna/dem* som er døpt i dag.
Hold din vernende hånd over *henne/ham/dem*,
og gi kjærlighet og visdom til alle som har ansvar for *henne/ham/dem*.
Gud, hør vår bønn.

Eller C

ML/L | Trofaste Gud,
vi takker deg for dåpen
og løftet om at Jesus er med oss alle våre dager.
Vi ber for *NN/dem* som er døpt i dag.

Bevar *henne/ham/dem* i troen på deg,
så *hun/han/de* kan vandre i lyset
og nå det evige mål i ditt rike.
Gud, hør vår bønn.

Fadervår fremsies. Dersom det er nattverd i gudstjenesten, kan Fadervår falle bort her.

L | La oss sammen be den bønne Jesus har lært oss:

A | **Vår Far i himmelen!**

La navnet ditt helliges.

La riket ditt komme.

La viljen din skje på jorden slik som i himmelen.

Gi oss i dag vårt daglige brød,

og tilgi oss vår skyld,

slik også vi tilgir våre skyldnere.

Og la oss ikke komme i fristelse,

men frels oss fra det onde.

For riket er ditt

og makten og æren i evighet.

Amen.

Det er også anledning til å benytte Fadervår etter 1977-liturgien eller etter 1920-liturgien.

L | Lovet være Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, han som i sin rike miskunn har født oss på ny til et levende håp ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde. **1 Pet 1,3**

Dåpsliturgien avsluttes eventuelt med sang, jfr. rubrikk til punkt 2.